Nr. 83.

# KURYER LITEWSKI.

*w Wilnie w Poniedziałek dnia 17 Lipca v. s. 1833 Roku.*

## WIADOMOŚCI KRAJOWE.

### — *Wilno.* —

Mylném jest zdanie, jakoby życie samotne, przed światem ukryte, od skromnych nawet urzędow zakonnych dalekie, mniey zaręczało pożytkow dla społeczności ludzkiey: czyny owszem i dzieła, na gruncie prawdziwey cnoty oparte, tak daleko zachodzić zwykły, że się nad niemi nietylko zastanawiać z roskoszą serca, lecz i zadziwiać nieraz przychodzi. Dowodem tey prawdy, jest właśnie życie ś. p. Aloizego Korzeniewskiego. Urodzony w roku 1766, z ubogiey ślachetney familii w Wileńskim Powiecie, młodość swą poświęcił Bogu, przyjąwszy Zakonną sukienkę S. Dominika w 15 roku. Po uczynioney Professyi, wysłany na Retorykę, potém Filozofią i Teologią, przy ścisłém zachowaniu ustaw Zakonnych, częstey, a przykładney pobożności, tak znaczny wrzeczonych przedmiotach uczynił postępek, iż zdolnym się już okazał do dawania onych publicznie, ieśliby w tém zachodziła wola Przełożonych i własne jego przeznaczenie. Ale nie ten był wydział młodzieńca. Nauki Fizyczne i Matematyczne zaczęto wprowadzać i upowszechniać po szkołach. W celu gruntownieyszego onych poznania, wysłano Aloizego do Siemiatycz, rezydencyonalnego domu Jaśnie Oświeconych Xiążąt Jabłonowskich; postawiony tam na wielkim świecie, umiał pożytecznie korzystać ze skarbów naukowych, mając sobie powierzony Gabinet i Bibliotekę zamożną tego znakomitego domu. Obok tego miał nastręczoną zręczność poznajomienia się tamże z wielu uczonemi osobami, a mianowicie: sławnym tego wieku Poetą i Historykiem Adamem Naruszewiczem, którego się przyjaźnią nie raz zaszczycał.

Powróciwszy do Grodna, dla młodzi zakonney i świeckiey publiczną Fizyki i Matematyki otworzył szkołę, sam w oney przyymując obowiązek nauczyciela. W wykładzie przedmiotu pierwszego, nieprzestał on na suchey i rachunkowey teoryi, wszystko owszem chciał mieć sprawdzoném na oko, i naysubtelnieysze materye, podciągnąć pod doświadczenia fizyczne. Wysokim pomysłom nieodpowiadał mieyscowy fundusz, ani gabinet, którego w Grodnie niebyło. Jakże tym zaradza trudnościom? uchwala składkę, zachęca do niey zakonnych współbraci, prosi, żebrze, sam w końcu z dobranym zakonnikiem, nito prosty kowal, pracuje we dnie i w nocy nad utworzeniem machin, które z mnieyszym nakładem mogły bydź zrobione w domu, i w tym samym prawie czasie, kiedy Nauczyciel jego Filozofii, X. Dominik Siwicki, olbrzymim krokiem, wzniósł Bibliotekę, z piętnastu tysięcy dzieł składającą się w Grodnie, Korzeniewski, Gabinet Fizyczny i Mechaniczny doprowadził do tego stopnia, iż ten co do liczby i doskonałości machin, nie ustępował Gabinetowi uczoney Akademii Wileńskiey, jak go publiczność bliżey znać i oglądać mogła przed rokiem 1829.

Wzbogaciwszy się tu Aloizy w Machiny Fizyczne i Mechaniczne, w całey okazałości powtarzać zaczął przy teoryi doświadczenia. Przenikliwa biegłość jego w pojęciu działań natury, zręczność w wydaniu i okazywaniu onych na jaw w pięknéy i oko bawiącey postaci, ściągnęły uwagę publiczności. Osoby pierwsze Seymu w Grodnie, za przyjemną roskosz znaydywały dla siebie bydź na uczonych rozprawach i doświadczeniach nowego Fizyka. Stanisław August, Król Polski, znawca nauk, sam nieraz osobą własną one zaszczycał, a kiedy interessa kraju niedozwoliły mu bydź na doświadczeniach fizycznych w gabinecie, obowiązany był Korzeniewski w czasie wskazanym na pokojach królewskich powtarzać też doświadczenia, oraz w każdy czwartek znaydywać się u Króla na posiedzeniach uczonych między uczonemi.

Nie trzeba rozumieć, iżby doświadczenia w tém względzie czyniome dążyły do złudzenia oka nieoswojonego jeszcze z nowym przedmiotem. Uczone jego rozprawy w rękopiśmie, jako drogi zabytek zostawione Zakonowi, dowodzą, iż one dążyły do nowych odkryciow i rozprzestrzenienia mało dotąd znajomey fizyczney nauki. Dosyć będzie w tém mieyscu wspomnieć o nowym procesie wody. Płyn ten, uważany dotąd za elementarny pierwiastek, nic o nim pewnego uczone Akademie Europy mówić ani pisać nie śmiały. Domysł tylko P. Lavoisiera wziąwszy X. Korzeniewski za posadę, z niemałą trudnością utworzył Machinę i w obecności Króla oraz wielu uczonych znawców, złożył i rozłożył na swe pierwiastki wodę. Odkrycie tak ważne i pierwsze w Europie stwierdzone doświadczeniami, ogłosiły publiczne pisma, a Król, oceniając jeniusz i pracę znakomitego męża, ozdobił go złotym medalem, równie jak i założyciela Biblioteki X. Siwickiego.

Niedostatek funduszu, czy skromny sposob myślenia Korzeniewskiego, niedozwoliły mu ogłosić drukiem uczonych rozpraw. Niemożna jednak mówić, żeby czytelnikom niezostawił pamiątki naukowey swey pracy. Wolny zaiste mając czas od szkolnych zatrudnień, poświęcił go przekładowi francuzkiego klassyka P. Haüy. Dzieło to trafnie i pięknie w polskim języku wydane i we dwóch tomach drukiem w Wilnie r. 1806 ogłoszone, zjednało przekładaczowi nie mało zalety. Akta prowincyi zaświadczają, że Akademia Wileńska, oddawszy także autorowi chlubną pochwałę, wzywała go nie pojednokrotnie do zajęcia katedry fizyczney w tymże Uniwersytecie.

Tu właśnie nastąpił zbieg drugiey również zobowiązującey okoliczności: tworzący się w Wilnie dobroczynny zakład ubogich, sierot i kaleków, potrzebował Rządzcy, Członkowie tego zakładu a mianowicie: ś. p. Jan Kossakowski, Biskup Dyecezyi Wileńskiey, znając talenta pracowitości X. Aloizego, wezwał go do zajęcia się urządzeniem wewnętrznem tego domu. Wezwanie ostatnie, a żadnego wynagrodzenia za sobą nieciągnące, przełożył nad pierwsze; ubogi, stał się dla ubogich sługą, żebrakiem, lekarzem duszy i ciała. Ograniczony bowiem znalazłszy fundusz, sam nie raz chodzić musiał po kweście, a co uzbierał, niosł i dzielił między nieszczęśliwych, których z całego zebrawszy miasta, jakby cudowną karmił ręką, czułą starannością; na gruzach i zwaliskach obalonego Radziwiłłowskiego pałacu, wzniósł obszerne mury, urządził mieszkania, zaprowadził różne fabryki, z których znaczna część ubogich, utrzymywać się już mogła bez nowych nakładów; obok tego dla skrócenia czasu, ulżenia cierpień kalectwem dotknionych i oderwania ich myśli i serca od występków z próżnowania i nieczynności wynikających, obmyślił każdemu stosowną wedle przemożenia zabawę i pożyteczną robotkę. Przyjemno było widzieć tam jedną mającego nogę lub rękę, zdrową krzątającego się na własny swój zasob, a starość ożywioną czerstwością, która z umiarkowaney następowała pracy. Dom Dobroczynności stał się za jego czasów domem poprawy, a po domach nawet obywatelskich, gdy występkow z nieczynnego życia pochodzących po:

prawić w kim nie można, posyłano pod dozor Aloizego do Domu Dobroczynności; tak dobroczynny zakład przez rządną organizacyą gdy się stał w wielu względach pożytecznym ludzkości, zwrócił na siebie uwagę Rządu, opiekę Panujących Monarchów, wzniecił litość w sercu Dobroczyńców, wymierzać się zaczęto z darami, aby instytut tak ważny, wieczno-trwały fundusz miał obmyślony dla siebie. Swietny dziś stan Dobroczynności w Wilnie, jeśli pierwszą wdzięczność winien czułym i pobożnym sercom względnych Dobroczyńców, nie może jey odmówić ś. p. Aloizemu Korzeniewskiemu, który w przeciągu lat ośmiu swego zarządu przygotował do niego i usposobił.

Wysłużywszy się, podług pozwolonych sobie od Boga zdolności, krajowi, zakonowi, ludzkości, chciał jeszcze zadość uczynić apostolskiemu powołaniu Zakonu, i tym końcem otrzymał pozwolenie Przełożonych bydź w Wilnie Kaznodzieją, i pracować w konfessyonale. Odmówić jego żądaniu, było jedno, co go zasmucić w duszy. Zostawszy upoważnionym do opowiadania słowa Bożego, zdawał się przez lat 9 władać i rządzić duszami. Widziano bowiem w natłoku lud mnogi zbierający się zawsze na jego kazanie, odwiedzający w dni święte i powszednie świątynie, rozrzewniający się w duszy, czyniący pokutę i do Sakramentów SS. z przykładną pobożnością jak nayczęściey przystępujący. Przyrodzenie wprawdzie odmówiło mu wdzięków doskonałego mówcy, harmonijnym spadem głosu, zewnętrznem ułożeniem gestów, nie umiał podobać się słuchaczowi; zwięzły jednak wykład rzeczy, gruntowna moc i siła dowodów, subtelne wnioski, rozumowania do przekonania zawsze mówiące i w duchu żarliwości Apostolskiey wydane (jak to stwierdzają cztery tomy Kazań jego w Warszawie roku 1825 drukiem ogłoszone) tyle działały na umysł przytomnych, że się im odjąć nie mogąc skruszeni na sercu, upokorzeni w duchu, wstydzący się siebie samych dla niedoskonałości i występków, zasmuceni na twarzy, ale pocieszeni w duszy, powracali do domów z mocném postanowieniem poprawy.

Nie samo miasto Wilno miało udział w zbieraniu duchownych pożytkow z jego predykacyi; Stolica Państwa, Warszawa, miasta: Grodno, Odessa, i Ryga, tą niebieską manną żywota, po lat kilka i kilkanaście były zasilane. Nakoniec, skołatany wiekiem i pracą, czując się bydź osłabionym znacznie na siłach, za dozwoleniem swey zwierzchności powrócił do Wilna, gdzie rok jeszcze cały prawie przepędzając w spowiednicy, po krótkiey chorobie opatrzony SS. Sakramentami, dnia 4 lipca roku 1833 przeniosł się do wieczności. Zwłoki jego pochowano przy Kościele S. Jakóba u XX. Dominikanów na Łukiszkach. Głęboki smutek wyryty na twarzach wszystkich jego współbraci podczas pogrzebu, zgromadzenie różnego stanu i modły gorliwe pobożnego ludu, ubogich, sierot i dziatwy Domu Dobroczynności, napełniające Kościoł i odprowadzające go aż do mogiły, udowodniły: iż Kościoł w Aloizym, stracił gorliwego obrońcę, Zakon świetność, lud Chrześcijański Apostoła, ubodzy oyca, opiekuna i dobroczyńcę, który się dla nich wylewał z darami, aż do zgonu życia.

Pisał *X. K. R. O. P.*

## NIEMCY.

*Drezno d. 7 lipca.*

Król *Karol X* ma zamiar opuszczenia *Teplitz* z swym dworem. Może już jutro odjedzie; osłabiony chorobą i latami, nie pokazywał się, gdy używał kąpieli nigdzie więcey, jak tylko w kościele. Tém częściey widywano 13stoletniego Xięcia *Bordeaux*, bardzo pięknie ukształconego młodzieńca, nadzwyczaynie żwawego i wesołego. Lubi on daleko bardziey fechtowanie i jeżdżenie, niż inne ćwiczenia, i zdaje się mieć wielką ochotę do służby wojenney: dał tu kilka dowodów swey odwagi i przytomności umysłu. Nayznakomitszą osobą przy Królu, jest Xiążę *Blacas*, którego wierność tém jest bezinteressownieyszą, że żyje z pozostałego mu majątku, i może jeszcze sam z niego udzielać, gdzie nagła potrzeba wymaga. Słychać tu powszechnie, że *Karol X*, mieszkać będzie w zamku między *Teplitz* a *Pragą* tak długo, aż zakupiony będzie pałac w *Grätz*, o który teraz się układa; jest rzeczą pewną, że na przyszłość nie będzie już mieszkał na *Hradszynie* w *Pradze*.

Utrzymują z pewnością, że Cesarz Austryacki dnia 8 przyszłego miesiąca, podczas kilkodniowego pobytu swego w *Pradze*, odbędzie rewią nad zebraném tam woyskiém, a ztamtąd uda się do *Teplitz*, gdzie także Dwór Saski na krótki czas przybędzie. Zapewne to jeszcze powiększy, dotąd już tak znaczny natłok przybywających do wód, i uczyni przez niejaki czas kąpiele trudne i kosztowne, jeżeli ich wcześnie sobie nie zamówiono. Żyją tu daleko taniey, jak w *Karlsbadzie*. Dwie te kąpiele, podług doniesień wielu przybyłych tu ztamtąd osób, są nadzwyczaynie napełnione, mianowicie przez północnych gości, którzy zawsze mają sobą liczne towarzystwa, tak, że wiele rodzin, jest zmuszonych mieszkać w pobliskich wioskach. Nasza lista gości, przenosi 1,800 osób, a zapewne już 3,000 tu się znayduje.

*Karlsruhe d. 5 lipca.*

Dziś odbyło się ważne tayne posiedzenie, względem wolności druku, trwające od godziny 9tey zrana do godziny 3ciey po południu a ukończenia, którego, oczekiwano z wielką ciekawością. Zaraz rozszerzyła się pogłoska, że ze wszystkich 63 deputowanych, trzech tylko przeciwnych było wnioskowi Kommissyi. (*Gaz. War.*)

## SZWECYA.

*Sztokolm d. 2 lipca.*

Słychać, że Seym dopiero w styczniu 1834 r. będzie zwołany.

— *Dnia 3.* —

Wczoray, jako w dzień urodzin Następcy tronu, odbyła się wielka uroczystość wojenna w obozie, a wieczorem J. K. M. dał wielki bal w pałacu Królewskim. Dziś woyska powrócą do swych domów, a obóz zostanie rozwiązany.

Dnia 2 b. m. przybył tu Rossyyski okręt parowy *Hercules*, z wyprawą chronometryczną. Obecność jego nadzwyczayne tu czyni wrażenie. Onegday w południe J. K. Mość dał dla oficerów tey wyprawy obiad w zamku *Rosendahl*; poprzedniego dnia byli zaproszeni na obiad u J. K. W. następcy tronu w zamku *Landgärdsgärd*. (*Gaz. War.*)

## HISZPANIA.

*Madryt dnia 23 czerwca.*

*Gazeta Nadworna*, donosząc w numerze swym z dnia 22 b. m., że uroczyste złożenie przysięgi wierności odbyło się w dniu 20, podług programu, w naywiększym porządku, dodaje: „Infantka, nadzieja Hiszpanów, okazywała, pomimo swego dziecinnego wieku, podczas całego obrzędu, naypowabnieyszy charakter, pewny znak wysokich cnot, jakie Dostoyni Rodzice, w niey zaszczepili, a które latami rozwijając się i przez Niebo wspierane, będą zasadą szczęścia naszey oyczyzny. II. KK. MM. i Infantka, powrócili wieczorem podług programu, w wspaniałym pojeździe, na którym jaśniała Korona Królewska, w towarzystwie Infantów i ich rodzin, pod zwykłém przewodnictwem Korregidorów *Madrytu* i Kommissyi mieyscowey; ulice były woyskiem osadzone, a jazda domu Królewskiego zamykała cały konwoy. Niezliczone mnóstwo ludu, aż po północy napełniało radośnemi okrzykami ulice, i żadna niespokoyność nie przerwała dnia tego uroczystości. Prawie cała ludność, była przytomną na *Plaza de Oriente* przy danym tam fajerwerku, zkąd rozeszła się dla oglądania illuminacyi, jako i innych ozdób domów, które odznaczały się pięknością.“

W nadzwyczaynym dodatku, zawiera *Gazeta nadworna* program wielkiego manewru, który w tych dniach w okolicy się odbędzie. Plan

jego jest w krótkości następujący: nieprzyjacielska, zaczepnie działająca armia usiłuje zająć *Madryt*, jako polityczny punkt środkowey monarchii i zarazem zniszczyć woysko, które cofnęło się do stolicy dla jey zasłonienia, i pomagania skoncentrowaniu się śpieszących z prowincyy woysk Hiszpańskich. Głównym punktem walki będzie zamek letni *Buen-Retiro*, na obu stronach którego urządzone będą dwie linie fortyfikacyyne. Nieprzyjaciel pierwszą z nich zdobędzie szturmem, od drugiey zaś będzie przez armią broniącą się, odparty. Naczelnym wodzem wszystkich należących do manewru woysk, jest Król, a Szefem Sztabu Jeneralnego, Minister woyny Jenerał-Porucznik *de la Cruz*; Jenerał-Kwatermistrzem Jenerał-Porucznik *de la Guadra*; dowódzcą artylleryi: Jenerał-Porucznik *Navarro*. Armią zaczepną składającą się z 6 brygad i 10 pół-bateryy, dowodzić będzie Jenerał *Sarsfield*; armią odporną składającą się z 4 brygad i 5 pół-bateryy, Jenerał *Quesada*; rezerwą pierwszego korpusu dowodzić będzie Jenerał Porucznik *Freyre*, a rezerwą ostatniego, Jenerał-Porucznik Hrabia *Roman*.

— Tuteyszy Poseł Sycyliyski podał Dworowi naszemu następującą protestacyą:

„*Ferdynand II, z Bożey Łaski, Król obu Sycyliy, Jerozolimy etc. Ze smutkiem dowiedzieliśmy się, że J. Katol. Mość rozporządzeniem z dnia 24 kwietnia, zwołał Kortezów Hiszpańskich na dzień 20 czerwca, dla złożenia Xiężney* Donnie Maryi Izabelli Ludwice *przysięgi wierności, jako dziedziczce Korony Hiszpańskiey, przez którą to czynność nowe następstwo tronu ma bydź sankcyonowane, które J. K. M. pragmatyczną sankcyą z dnia 24 marca 1830 utwierdził, a przez które zaprowadzone przez* Filipa V, *w prawie z dnia 10 maja 1713 następstwo zostanie zniesione.*"

„*W takich okolicznościach rozważyliśmy, że wspomnione prawo z roku 1713 zostało ogłoszone przez naczelnika naszey dynastyi, ze wszystkiemi wymaganemi do jego możności formalnościami, i w czasie, w którym nadzwyczayne i nieszczęśliwe stosunki, wymagały nowego prawa następstwa tronu; że nieprzerwane istnienie przeszło wieku, uświęciło dostatecznie to prawo, że było koniecznym skutkiem warunków, przez które tron Hiszpanii został zapewniony wnukowi* Ludwika, *i jego męzkim potomkom, które to ważne powody jeszcze istnieją.*"

„*Rozważyliśmy także, że porządek następstwa tronu, za zezwoleniem i rękoymią nayznakomitszych Dworów, i w szeregu traktatów z temiż zawartych, uznany, jest obowiązującym i niezmiennym, i nadał wszystkim następcom* Filipa V *prawa, które ci, ponieważ są osiągnięte przez zrzeczenie się innych praw, nie mogą poświęcić bez własney szkody, i bez naruszenia powagi, którą są winni dostoynemu naczelnikowi i założycielowi swey dynastyi. Jesteśmy prócz tego przekonani, iż jeżeli takie prawo zasadnicze raz jest przyjęte, nikt nie może (podług pierwszych zasad wszelkiego prawodawstwa), przez ciąg trwania dynastyi, jego ustanowiciela, z jakiegokolwiek powodu, zaprowadzać zmian albo wznowień. Jak więc prawo dziedziczenia Korony Hiszpańskiey, należy do męzkich potomków* Filipa V., *podług pierworodztwa, po śmierci ostatniego panującego, tak i następstwo tronu przechodzi na pierworodnych naybliższey linii, jako naybliższych krewnych zmarłego; a następca tronu nie wywodzi swego prawa od jakiey czynności swego poprzednika, lecz od samego Boga, i od nienadwerężonego prawa, przez które porządek następstwa tronu, został ustalony.*"

„*Widocznie także jest, że gdyby to prawo miało bydź zniszczone, wtedy wszystkie usiłowania Mocarstw Europeyskich, na początku przeszłego wieku w ustanowieniu między sobą ścisłey równowagi stanów, byłyby zupełnie bezskutecznemi, i musiałaby nastąpić obawa, powstania nowey krwawey woyny o następstwo.*"

„*Z tych powodów, i zgodnie z środkami przedsięwziętemi przez naszego Oyca, dla zachowania swych praw, dnia 22 września 1830, uznaliśmy za konieczne dla naszego honoru, naszych praw Królewskich i obowiązków urzędu, do jakiego podobało się Opatrzności Bozkiey nas powołać, do* formalnego, *ninieyszém* protestowania się *przed prawemi Monarchami wszystkich narodów, przeciw pragmatyczney sankcyi z dnia 29 marca roku 1830; jak i przeciw wszelkiey czynności, mogącey jakimkolwiek sposobem zmienić albo nadwerężyć zasady, na których dotąd opierała się potęga i świetność domu* Bourbonów, *i na których niezaprzeczone i święte prawa się opierają, które podług dotąd niezmiennego prawa zasadniczego następstwa tronu, osiągnęliśmy naywiększemi ofiarami.*"

„*Ta nasza uroczysta protestacya, ma bydź udzielona wszystkim Dworom, również mają bydź złożone kopie jey, z naszą Królewską pieczęcią, jak i pieczęcią naszego Ministra Spraw Zagranicznych, w archiwum Ministerstwa łaski i sprawiedliwości, jako w archiwum Prezesa Rady Ministrów.*— Dan w *Neapolu* w pałacu naszym dnia 18 maja 1833. (podpisano) *Ferdynand.*"

— Dnia 22 i 23 dane były na *Plaza Mayor*, dla niezliczonego mnóstwa ludu, walki byków; pierwszego dnia znaydowało się 35 do 40,000 osób, w samym urządzonym do tego amfiteatrze. Cztérey *Toreadores*, synowie nayznakomitszych rodzin, walczyli konno przeciw siedmiu bykom, z których dwóch zabili. (*Gaz. War.*)

## FRANCYA.

*Paryż dnia 4 lipca.*

W Departamencie *Ain* pewien xiądz kościoła Rzymsko-Katolickiego przeszedł do wyznania Protestanckiego, dla weyścia w związki małżeńskie.

— *Dnia 5* —

*Journal de Paris* mówi, że niezwłócznie wydanym będzie rozkaz, aby złożone w arsenałach strzelby myśliwskie, które w skutku rozbrojenia Departamentów zachodnich, były właścicielom zabrane, znowu im zostały zwrócone.

Tenże dziennik zawiera dziś już 4ty, o finansach Hiszpańskich niepomyślny list, względem tychże, kończący się następującemi słowy: „Ruiny Hiszpanii, są ognistém pismem naznaczone w okolicznościach, rozszerzających okropne światło na głęboki nieporządek jey finansów."

*Monitor* zawiera ciągłe doniesienia o zapale, z jakim Król, w obecney swey podróży, wszędzie jest przyymowany. Jednak podług listu z *Dieppe*, Król był tam ozięble powitany.

Wiadomości z *Madrytu* z dnia 25go czerwca donoszą, że Arcy-Biskup *Toledański* został do *Santander* na wygnanie posłany. Walki byków nie bardzo były świetne, chociaż zabito 12 byków i 8 koni; 2ch kawalerów poległo, a jednego raniono. Woysko w liczbie 25,000 z 40 działami, wykona jutro manewra pod wodzą Króla i Jenerała *Cruz*.

*Messager* znowu jest napełniony wiadomościami o zmianach ministrów. Nie udzielemy ich naszym czytelnikom, aż się potwierdzą, zwłaszcza, że summa wszelkich kombinacyy zmierza jedynie do pozbycia się Marszałka *Soult*.

— *Dnia 6* —

Wiadomość o odjeździe Hrabiego *Bourmont* do Portugalii, dla objęcia tam naczelnego dowództwa nad armią *Don Miguela*, zrobiła na naszych Ministrach pewne wrażenie. Miano się nad tém naradzać: czyby nie było potrzebném, pośredniczyć w Portugalii, jeżeli Hrabia wykona plan z pewną nadzieją szczęśliwego skutku.

Kongres umiejętności, który podług wzoru zgromadzeń Niemieckich Badaczów Natury, ma bydź od dnia 20 do 26 lipca odbyty w *Caen*, będzie zarazem liczny i interessowany. Akademie umiejętności w *Nantes*, *Poitiers* i w innych miastach postanowiły wysłać deputacye. Towarzystwo geologiczne we Francyi, będzie przez jociu swych

(*)

członków Paryzkich zastąpione. Sądzą, że przeszło 80 nayznakomitszych uczonych zgromadzi się; oczekują także uczonych z Anglii i Niemiec. Kongres dzielić się będzie na sześć sekcyy geologii i mineralogii, fizyki i chemii, rolnictwa i historyi naturalney, literatury i filologii, archeologii i historyi; i umiejętności lekarskich. Niemcy pierwsi dali pochop do tych chwalebnych związków. Zgromadzenie Badaczów Natury w *Berlinie*, *Heidelbergu*, *Monachium*, *Wiedniu* i t. d. doprowadziły je do naywiększey ważności rezultatów. Francya rozszerzyła ten pierwiastkowy pomysł, tak, że nie tylko umiejętności natury, ale i inne zostały przedsięwzięte.

Policya w tey chwili baczne zwraca oko, na wszystkich cudzoziemców.

Poselstwo Angielskie otrzymało wiadomość, że wyprawa Kapitana *Napier*, wylądowała przy *Villanova de Portimos*. Małe to miasto prowincyi *Algarvii*, leży niedaleko przylądku *St. Marie*. Punkt ten nadto jest oddalony od *Lisbony*, i od mieysca woyny, aby można powiedzieć, że wyprawa dobrowolnie tam wylądowała.

Warunki, pod któremi Marszałek *Bourmont* objął dowództwo nad flottą *Don Miguela*, są następujące: 1) nosić będzie białą kokardę; 2) podczas swey służby w Portugalii, zachowa tytuł Marszałka Francyi; 3) utworzoną będzie legia cudzoziemców, pod nazwiskiem legii *Henryka V.*

Listy z *Neapolu* donoszą, że Xiężna *Berry* oczekiwana jest przy końcu czerwca w *Palermie*, i że Xiążę *Campo Franco*, wuy Hrabiego *Lucchesi Palli* przygotowuje dla niey wspaniały pałac. Hrabia *Hektor Lucchesi Palli*, zniknął, i nikt nie wié o mieyscu jego pobytu.

*Monitor* zawiera okolnik, wydany przez Ministra oświecenia publicznego, względem oświecenia elementarnego do Prefektów i Merów, w którym, dając im dokładną instrukcyą do wykonania tego prawa, wzywa zarazem do utworzenia nowych szkół dla dzieci. (*Gaz. War.*)

## Włochy.

*— Dnia 2 lipca —*

W *Rzymie* uwięziono z niewiadomego powodu 2ch Xięży i synowca Kardynała *Galantego*, który miał wielkie znaczenie u Dworu Papiezkiego.

*— Dnia 4 —*

*Gazette Piemontese* oświadcza za bezzasadną wiadomość, przez obce pisma rozgłoszoną, jakoby uwięzieni w Sardynii, z powodu spisku, okuci byli w kaydany, i że nawet tortury przeciw nim są używane. (*Gaz. War.*)

## Portugalia.

*Lisbona dnia 23 czerwca.*

Amerykanin, *Henryk Jones*, o którym mniemano, że objął dowództwo nad flottą *Don Miguela*, zdawał się bydź nie kontent po odbyciu nad nią przeglądu, i udał się na statku pocztowym do *Falmouth*.

*Don Carlos* nie powrócił jeszcze z *Coimbry*.

Zapewniają, że 6000 woyska Hiszpańskiego stoi na granicy.

Przeszłego tygodnia rozstrzelano tu pewnego robotnika, z powodu, że namawiał żołnierzy do ucieczki do *Porto*. Miał bydź powieszonym, ale kat (szczęściem) zachorował na cholerę.

*Oporto d. 28 czerwca.*

Słychać, że rząd zamierza ogłosić wszystkie porty, które *Don Miguel* osadził, jako będące w stanie blokady.

W liście przez gazetę *Courier Angielski* udzielonym z *Porto* 22 czerwca czytamy: „Dziś bardzo rano rozstrzelano dwie nieszczęśliwe osoby, oskarżone o namawianie żołnierzy do dezercyi."

„Dziś rano puszczono około 120 bomb z baterry *Gaya* do miasta. W woysku *Don Miguela*, okazuje się wielkie poruszenie, i słychać, że *Villa-Nova* jest teraz bardzo słabo osadzoném, gdyż wiele woysk udało się do brzegów." (*Gaz. War.*)

## Mexyk.

Spodziewają się wkrótce w Senacie wniosku, względem zabrania własności klasztorów, a w Izbach *Tobuki* rozprawiają już pod przewodnictwem mądrego i energicznego Gubernatora *Zavala*, nad tego rodzaju konfiskatami. (*Gaz. War.*)

## Rozmaite Wiadomości.

Mieszkańcy z *Grau du-Roi*, blisko *Aigues-Mortes*, zbiegli się na brzeg morski dnia 10 t. m., na przeraźliwe krzyki rybaków, którzy gwałtownie walczyli z wysilaniem się ogromnego rekina, złowionego wśród niezmierney liczby tuńczykow (*thon*) tak nazwaney ryby morskiey. Po długiey na oszczepy utarczce, zapewnili się nakoniec o swojey zdobyczy. Piękna ta ryba, znajoma u naturalistów pod nazwaniem, *squalus glaucus*, odesłaną została do Nimes, gdzie teraz figuruje w gabinecie historyi naturalney P. *Crespon*: niepodobieństwem byłoby nadać temu przedmiotowi więcey pozorów świeżości i życia.

— Dziennik Rzymski donosi, że kopiąc studnię w *Gajarino* w okręgu *Conegliano*, odkryto źródło płomieniste, albo raczey wybuch gazu wodorodnego, który się przez dwa dni pierwsze do dwóch metrów wysokości podnosił, wystawując, więcey, niż dwa decimetry szerokości: w kilka dni potem 27 maja, gdy się głębokość otworzyła do 45 metrów, wybuchnienie to tak wielkiey teraz nabrało siły, że się płomień do dziesięciu metrów w górę podnosił, zaymując w szerz rozległości więcey od dwóch metrów: z płomieniem zaś razem wyrzucało w górę wodę, glinę i piasek. Doktor Gera, który o tém zdarzeniu donosi, opisanie jego szczegółowe obiecuje.

— P. Teodor Fix ma wydawać w Paryżu pismo peryodyczne pod tytułem: Obeyrzenie miesięczne ekonomii polityczney (*Revue mensuelle d'economie politique.*), które, podzielone na cztery części, będzie zawierało w sobie przedmioty następne. W pierwszey wyłożą się koleyno po sobie, w częściach metodycznie traktowanych, rozmaite nauki ekonomii polityczney, wraz z planem dobrego ekonomicznego systematu. Druga się zatrudni ważnemi obecnego czasu ekonomicznemi przedmiotami. Trzecia poświęcona będzie roztrząsaniu i rozbiorowi dzieł i pism, również krajowych, jak zagranicznych, które się przyłożyć do postępu znajomości ekonomicznych, są zdolne. Czwarta i ostatnia będzie zawierała wiadomości o sławnych zmarłych lub żyjących ekonomikach, tudzież o pracach towarzystw uczonych, zaymujących się ekonomiką publiczną, i o kursach, w których się nauka jey wykłada: wiadomości ważne dla poświęcających się tey nauce, będą tam również pomieszczone. Pismo to wychodzić będzie, w pierwszy dzień każdego miesiąca, w poszytach, mniey więcey od ośmdziesięciu stronic.

— Otwarta została supskrypcya w *Moguncyi* na wzniesienie pomnika dla *Guttemberga*; sławnemu *Thorwaldsenowi* poruczono wykonanie tego przedsięwzięcia.

— Według wiadomości z *Baden* pod *Carlsruhe*, napływ cudzoziemców, przybywających tam dla brania wód, jest nadzwyczayny. Należy się ta wielka liczba przybywających współubieganiu się spekulantów, utrzymujących wozy pocztowe i parowe statki. Duch przemysłu, tak daleko zachodzi, że już ogłoszono dwie restauracye homeopatyczne; pomysł ten nie jest zły wcale, zwłaszcza w mieyscu, gdzie gra ciągła częstokroć swoich zwolenników do homeopatyczney dyety przyprowadza. (*Jour. d. St. Peter*)

| | Czas Obserwacyi. | Wysokość Barom. | Wys. Ther. Réau. | Wiatr. | Stan powietrza. |
|---|---|---|---|---|---|
| Obserwacye meteorologiczne. | d. 14 o 3 wieczor. | 27 cal. 9,6 lin. | + $17\frac{1}{2}$ stopni. | Południowy. | Pochmurno. |
| | d. 15 — — — | 27 — 8,0 — | + 16 — — | Wschodni. | pochmurno. |
| | d. 16 — — — | 27 — 8,0 — | + $16\frac{5}{6}$ — — | Póln.-Zach. | Chmury. |
| | d. 17 o godz. $3\frac{1}{4}$ rano. | 27 — 10,3 — | + $6\frac{1}{2}$ — — | Póln.-Zach. | Pogoda. |

DODATEK

# DODATEK PIERWSZY DO GAZETY KURYERA LITEWSKIEGO N. 83.

*Wilno dnia 17 Lipca v. s. 1833 roku.*

2 Od Mińskiey Skarbowey Izby ogłasza się ninieyszém: iż położone w tuteyszey gubernii skarbowe zawakowane majątki i artykuły czynszowe, wyrażone w załączoney przy tém wiadomości, oddają się przez nią w 12-letnią od 12 kwietnia następującego 1834 roku arendę; a położone w części majątku Przylep nazwaney Rudnia, artykuły czynszowe, w 3-letnią dzierżawę; — Starostwo zaś Radoszkowskie, wzięte z 12letniey dzierżawy Senatora Bakunina w skarbową wiedzę, tylko do 1837 roku; i ku temu przeznaczone terminy w następującym miesiącu listopadzie teraźnieyszego 1834 roku, to jest: targ 9 i przetarg 12 dnia. Zaczém życzący targować się, i wziąć pomienione majątki i artykuły czynszowe w takową arendę, zechcą przybydź do tey Izby z pewnemi na skarbowe majątki, w ilości dwuletnich dochodów, a na artykuły czynszowe, trzeciey części dochodu, załogami, kondycye objawione będą przy targach w Izbie. Lipca 5 dnia 1833 roku. Sowietnik Włodzimierz Weredkowicz.

Sekretarz Neroński.

Naczelnik Stołu H. Tomorowicz.

Wiadomość sporządzona w Gospodarskim Oddziale Mińskiey Skarbowey Izby, o majątkach skarbowych i artykułach czynszowych, wypuszczających się w arendę z publicznych targów od 12 kwietnia 1834 roku.

| Naźwisko Majątków. | W nich Folwarków. | W ostatniey rewizyi. | | | Ziemi. | | Roczney podług inwentarzów opłacaney intraty i naddanych tak przy dawnieyszych jak i przy ostatnich targach. | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | Domów. | Dusz. | | Uprawney | Sianokośney. | Srebrem. | | Assygnacyami. | |
| | | | Męż. | Żeń. | Dziesięcin. | | Ruble. | Kop. | Ruble. | Kop. |
| *w Powiatach.* | | | | | | | | | | |
| *Mińskim.* | | | | | | | | | | |
| Część majątku Przylep nazwana Rudnia . . . . . . . . . | — | 70 | 198 | 170 | włościańskiey<br>690 | 126<br>z sążniami. | 520 | 10 | | |
| W tym majątku Karczmy . . . | — | — | — | — | — | — | — | — | 325<br>tudzież naddano z targów<br>20 | |
| *Wileyskim.* | | | | | | | | | | |
| Majątek Wołkołaty . . . . . | 4 | 422 | 1203 | 1082 | włościańskiey<br>6820<br>ekonomiczney<br>409 | 400<br>z sążniami<br>200 | 5884 | $3\frac{5}{4}$ | | |
| Starostwo Radoszkowskie . . . | 2 | 90 | 264 | 253 | włościańskiey<br>661<br>ekonomiczney i dolowey<br>1253 | 39<br>z sążniami.<br>166<br>z sążniami | 1425 | 95 | | |
| Majątek Kościeniewicze czyli Czerwony-Dwor . . . . . . | 1 | 113 | 359 | 229 | włościańskiey<br>1851<br>ekonomiczney<br>769 | 452<br>z sążniami<br>87<br>z sążniami. | 1508 | $18\frac{1}{2}$ | | |
| Starostwo Nowikowskie . . . . | — | 14 | 38 | 30 | włościańskiey uprawney i sianokośney<br>552<br>ekonomiczney dolowey takieyże<br>69 | —<br>z sąż. | 185 | 90 | | |
| Majątek Narocz . . . . . . . | — | 23 | 88 | 81 | włościańskiey<br>228 | 121<br>z sążniami. | 213 | — | | |
| *Dzisnieńskim.* | | | | | | | | | | |
| *Starostwa*: Sutorowickie . . . | — | 2 | 12 | 3 | włościańskiey uprawney i sianokośney<br>73<br>ekonomiczney<br>41 | —<br>10<br>z sążniami. | 62 | 40 | | |

| | | | | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| *Starostwa:* Swiderskie . . . . | 1 | 11 | 29 | 34 | włościańskiey uprawney i sianożętney.<br>414 \| —<br>ekonomiczney<br>56 \| 17<br>z sążniami. | 235 | $10\frac{1}{4}$ | | |
| Skakunowskie . . . | — | 18 | 52 | 50 | włościańskiey<br>409 \| 48<br>z sążniami. | 432 | $47\frac{1}{2}$ | | |
| Janizkie . . . . . | 1 | 29 | 79 | 47 | włościańskiey<br>470 \| 40<br>z sążniami.<br>ekonomiczney<br>42 \| 12 | 656 | $41\frac{1}{4}$ | | |
| Gabryłowskie . . . | 1 | 21 | 37 | 31 | włościańskiey<br>562 \| 117<br>z sążniami.<br>ekonomiczney<br>77 \| 20 | 715 | $40\frac{1}{2}\frac{1}{8}$ | | |
| Kuryłowickie . . . | 2 | 173 | 492 | 363 | włościańskiey<br>1306 \| 298<br>z sążniami.<br>ekonomiczney<br>458 \| 129 | 2665<br>tudziż naddano<br>16 | $89\frac{1}{2}$<br><br>70 | | |
| Majątek Zalesie . . . . . . | 1 | 115 | 494 | 306 | włościańskiey<br>1748 \| 253<br>ekonomiczney<br>375 \| 100<br>z sążniami. | 2660 | $29\frac{3}{4}$ | | |
| *Borysowskim.* | | | | | | | | | |
| Starostwo Eśmońskie . . . . . | 1 | 63 | 164 | 145 | włościańskiey uprawney i sianokośney<br>763 \| —<br>z sążniami. | 1200 | 80 | | |
| *Rzeczyckim.* | | | | | | | | | |
| Starostwo Sieleckie . . . . . | 1 | 26 | 53 | 50 | włościańskiey uprawney i sianokośney<br>415 \| —<br>z sążniami. | 247 | $5\frac{1}{4}$ | | |
| *Pińskim.* | | | | | | | | | |
| *Starostwa:* Płotnickie . . . . | — | 8 | 14 | 19 | włościańskiey<br>332 \| 220<br>z sążniami. | 161 | 12 | | |
| Rudkowskie . . . . | — | — | — | — | uprawney i sianokośney<br>225 \| —<br>z sążniami. | 83<br>naddano.<br>1 | 90<br><br>10 | | |
| *Artykuły Czynszowe.* | | | | | | | | | |
| *Wileyskim:* | | | | | | | | | |
| Starostwo Bytnowskie . . . . | — | — | — | — | 105 \| 7<br>z sąż. | 68 | — | | |
| *Dzisnieńskim.* | | | | | | | | | |
| Starostwo Chorobrowskie . . . | — | — | — | — | 98 \| 63<br>z sążniami. | 103 | 80 | | |
| *Pińskim.* | | | | | | | | | |
| Starostwo Sumickie czyli Wyłazkie | — | — | — | — | 59 \| 4<br>z sążniami. | 46<br>naddano,<br>3 | 20<br><br>30 | | |
| Starostwo Czerniachowskie . . . | — | — | — | — | 16 \| —<br>z sąż. | 14<br>naddano<br>2 | 25<br><br>75 | | |
| Starostwo Załużskie . . . . | — | — | — | — | 75 \| 2<br>z sążniami. | 36 | 45 | | |

*Uwaga.* Wyrażone w tey wiadomości skarbowe majątki i artykuły czynszowe, wypuszczają się w 12to-letnią arendę; Starostwo zaś Radoszkowskie (wzięte z 12-letniego władania Senatora Bakunina w Skarbowe zawiadowanie, za dług należący się odeń Radzcy Dworu Janszynowi), do 12 kwietnia 1837 roku. Położone zaś w części majątku Przylep artykuły czynszowe, oddają się tylko w trzylecie.

Sekretarz T. Neroński.

Naczelnik Stoła H. Tomorowicz. (856)

OGŁOSZENIA.

2. Od Grodzieńskiego Gubernialnego Rządu ogłasza się, iż po zmarłym Smotrytelu Kobryńskiego Prowiantskiego Magazynu, 8ey klassy Nikołaju Kułakowskim, pozostał ruchomy majątek, po sprzedaniu którego pieniądze w ilości 1,335 rub. ass., odesłane do tuteyszey Izby Powszechney Opieki, dla przyrostu przez procenta; a ponieważ sukcessorowie rzeczonego Kułakowskiego, nie przybywają dla odebrania rzeczonych pieniędzy, a zatém ogłasza się ninieyszém, iżby takowi sukcessorowie, z dowodami na prawo sukcessyi, przybywali do Kobryńskiego Powiatowego Sądu, w półrocznym terminie. Maja dnia 23 1833 roku.

Za Sekretarza A. Porcyanko.
Naczelnik Stołu Kozłowski. (853)

---

3. Od Wileńskiey Skarbowey Izby ogłasza się, iż znaydujące się w skonfiskowanym majątku Strawiennikach, w Trockim Powiecie, fabryki tkania i bielenia płócien, oddają się w arendę, jak się komu podobać będzie, obie lub sama tkalnia; iż dla odbycia publicznych targow, przeznaczony termin 18 i 22 dnia msca września teraźnieyszego roku, dalsze zaś kondycye i rachunki, o działaniu fabryk, będą objawione przy targach, i pokazany będzie życzącym cały rachunek ich działania, przy czém też można się będzie umówić, i co do innych punktow potrzebnych dla ulgi producenta, które nierozdzielnemi będą od wygod Skarbu; zaczém życzący wziąć one w arendowną dzierżawę, zechcą przybydź do tey Izby na przeznaczony termin; przy tém przyłącza się wiadomość potrzebnych wydatków, tak jednorazowych, jak i corocznych w fabryce tkania płócien. Druga zaś fabryka bielenia, przysposabia się do działania; i tym czasém za dwa tygodnie od wydrukowania tego ogłoszenia, zacznie się bielenie płótna pod dozorem Skarbowey Administracyi nad majątkiem Strawiennikami. Lipca 8 dnia 1833 roku.

Sowietnik Jan Pestow.
Naczelnik Stołu Korzun.

Wiadomość dla ogłoszenia w Gazetach.

Na fabryce Strawiennickiey za byłego właściciela używano:

| | |
|---|---|
| Warstatow do tkania lnianych wyrobow | 28. |
| — — — — bawełnianych . | 18. |
| W ogóle . . | 46. |

| | |
|---|---|
| Niezupełnie przyrządzonych warstatow, które się przysposobiały dla jedwabnych wyrobow . . . . . . . . . | 13. |
| Dla lnianych i bawełnianych . . . | 54. |
| W ogóle . . | 67. |

Materyałow zostało na tey fabryce na 300 arszynow płótna.

*Zabudowania fabryczne.*

Płócienny i perkalowy zakład, czyli dóm fabryczny, murowany dwupiątrowy, długości 38 arszynow, szerokości 15 arszynow, dobry i trwały.

Za byłego właściciela Ogińskiego znaydowało się w działaniu 46 warstatow, na których nici i przędza pod czas byłego buntu zostały popsute.

Opisujący te fabryki, Urzędnicy tey Izby podawali dla przywiedzenia do działania tych 46 warstatow, na jednorazowe reperacye i opatrzenia, jak następuje:

| | |
|---|---|
| Na berda zagraniczne 23 . | 230 r. |
| — — domowe 23 . . . | 28 r. 75 k. |
| Na 40 czółenkow z okuciem | 28 r. |
| Na 61 sztuk nożyc . . . . . | 15 r. 25 k. |
| Na 25 par szczotek . . . . | 18 r. 75 k. |
| Na reparacyą pobitych szyb | 17 r. |
| Na kupienie koni . . . . . | 30 r. |
| W ogóle | 367 r. 75 k. sr. |

Inne rekwizyta dla przywiedzenia do działania 46 warstatow, znaydują się wszystkie w całości.

Urzędnicy podawali, ażeby było przy tey fabryce 65 ludzi, wedle tego, jak się zdarzy potrzeba, męższyzn i niewiast razem.

W tey liczbie znayduje się obecnie, byłych przy tey fabryce za przeszłego właściciela, obojey płci 35, z którémi można się umówić osobno od arendy zakładu.

Na obudwóch tych fabrykach, we wszystkich artykułach ich działania, wyrabiania i bielenia płótna, tak wyrobionego na jedney z nich, jako i oddawanego przez szczególne osoby do bielenia, za pewną opłatą na drugiey, rozchodow wyliczono przez Urzędników tey Izby podług cen, które były za byłego właściciela: 7,965 rubli 49 kopiejek srebrem. Otrzymywany zaś kapitał z wyrobionego płótna, i za bielenie przez szczególnych ludzi oddawanego płótna 11,886 rubli srebrem, następnie: 3,920 rubli 51 kopiejek srebrem, czystego zysku.

Urzędnicy, którzy opisywali i oglądali te fabryki, podług zdania samych fabrykantów, przydają, że ponieważ fabryki takowe z powodu buntu, utraciły wiele dobrych robotników; a zatem podług zrobionego teraz rachunku, w pierwszym roku ich działania, przy wyliczeniu dochodu, wzięto pod uwagę i małą znajomość fabryczney roboty, przez nowo przyjętych robotników. Ale skoro ludzie wyuczą się, wtenczas, tak wyrabianie płótna, jak i dobroć bielenia jego, udoskonalonemi zostaną, a przeto wyrabiać się i bielić na nich ze stopniowém udoskonaleniem roboczych ludzi, będzie daleko więcey; następnie dochod znacznie się podwyższy.

Przy targach będzie okazane w kondycyach szczegółowe wyrachowanie dochodu i rozchodu w tych dwóch fabrykach.

Sowietnik Jan Pestow.
Naczelnik Stołu Korzun.

---

3. Od Wileńskiey Skarbowey Izby ogłasza się, iż w skonfiskowanym majątku, w Trockim powiecie Strawiennikach, na znaydującey się fabryce bielenia płótna, działanie zacznie się za dwa tygodnie od niżey wyrażonego dnia. Zaczém życzący oddawać swoje płótna do bielenia, zechcą je oddawać Rządzcy pomienionego majątku Strawiennik, pod kwitacyą podług miary szerzyni i ze znakiem uczynionym przez samych właścicieli. Cena zaś za wybielenie będzie naznaczona taka, jaka za byłego właściciela Ogińskiego przez maystra bielenia Robertsona, razem z zarządzającym naznaczaną była,

(3)

miarkując podług gatunku płótna. Lipca 8 dnia 1833 roku. Sowietnik Jan Pestow.

Naczelnik Stołu Korzun. (850)

---

3 Starostwo Bukańskie w Powiecie Wiłkomierski położone, zostające w 50-letniey emfiteutyczney possessyi, czyniące podług lustracyynego inwentarza 1798 roku, dochodu rocznego złł. pol. 4,691 i gr. 10; oraz dzierżawa Niemokszty, położona w Powiecie Rosieńskim, zostająca także w 50letniey emfiteutyczney possessyi, i czyniąca podług teyże lustracyi dochodu rocznego złotych pol. 2,883 i gr. 4, przez Naywyższy JEGO IMPERATORSKIEY MOŚCI Ukaz dnia 6 kwietnia 1828 roku wydany, oddane zostały JW. Piotrowi Boreyszy, Rzeczywistemu Radzcy Stanu i Kawalerowi, w dwunastoletnią posessyą, poczynającą się dla Bukańskiego Starostwa w 1835 roku listopada 21 dnia, z roczną opłatą do Skarbu kwarty 122 rubli sr., a dla dzierżawy Niemokszt 20 kwietnia przyszłego 1834 roku, bez opłaty kwarty. Życzący nabydź jedną lub drugą possessyą, raczą się zgłosić do JW. Boreyszy, mieszkającego w St. Petersburgu, adressując: Его Превосходительству Петру Бонифатьевичу Борейшѣ въ С. Петербургѣ 4-й Адмиралт. Част., 3 Кварталъ въ домѣ Генеральши Самановой подъ N. 165. (865)

---

Wedle Ukazu JEGO IMPERATORSKIEY MOŚCI Samowładnącego Całą Rossyą, etc. etc. etc.

3 Urodzon. Stanisławowi Billewiczowi Sędziemu o r. sr. 14, Kajetanowi Koziełłowi odstawnemu Kapitanowi o r. sr. 5 kop. 80, Felixowi Kossakowskiemu Deputatowi o r. sr. 9 kop. 43 i pół, Wincentemu Szarewiczowi o r. sr. 4, Stanisławowi i Janowi Czarkowskim o r. sr. 2 kop. 50, Johanowi Stassensztéyn lub jego sukcessorom o r. sr. 33 kop. 18, Marcinowi Borczewskiemu o r. sr. 9 kop. 45, Kasperowi Iwaszkiewiczowi o r. sr. 6, Ignacemu Rentowi o r. sr. 2, Floryanowi Bohatkiewiczowi o r. sr. 22, Józefowi Swotakowi o zł. 3, Antoniemu Łukaszewiczowi za Jakóba Niesiełowskiego o r. sr. 6, Alexandrowi Sokołowskiemu o r. sr. 32, Onufremu Zalewskiemu o r. sr. 4, A. Hurynowiczowi Sekretarzowi o r. sr. 6, Leonardowi Leonowiczowi o r. sr. 1 kop. 13, Augustynowi Walickiemu o r. sr. 12 kop. 13, Józefowi Drozdowskiemu o r. sr. 8 k. 25, Wincentemu Adamowiczowi o r. sr. 1 kop. 12, Michałowi Woronowiczowi o r. sr. 1 kop. 24, Antoniemu Siewruskowi b. Woźnemu o r. sr. 2 kop. 29, Józefowi Zyżniewskiemu Introligatorowi o r. sr. 1, Ludwikowi Daszkiewiczowi o r. sr. 1, Gotlibowi Blum o zł. 4 kop. 26, Michałowi Skurewiczowi o zł. 2 gr. 20, Regobertowi Macicjewskiemu o r. sr. 3 zł. 4 gr. 29, Janowi Mazgalewskiemu o zł. 4 gr. 1, Ludwikowi Bouman o r. sr. 1 gr. 22, Franciszkowi Młodzianowskiemu o r. sr. 1 kop. 22, Władysławowi Łukaszewiczowi o r. sr. 4 kop. 50, Julijanowi Pogorzelskiemu Woźnemu o r. sr. 16 kop. 75, Tomaszowi Sawickiemu o r. sr. 1 kop. 34, Xaweremu Chmielewskiemu o zł. 5 gr. 23, Janowi i żonie jego Boniewiczom o r. sr. 3 kop. 79, Maciejowi Bielawskiemu o r. sr. 6 kop. 19, Józefowi Januszkiewiczowi o zł. 4 gr. 10, Antoniemu Rutkowskiemu o r. sr. 5, Kajetanowi Kamińskiemu o zł. 2 gr. 4, Józefowi Charewiczowi o r. sr. 2 kop. 30, Alfonsowi Wiszniewskiemu o zł. 11 gr. 20, Robertowi Piotrowskiemu o r. sr. 1 Kazimierzowi Buywitowi o r. sr. 2, Ludwikowi Dawidowiczowi o r. sr. 4 kop. 50, Franciszkowi Abramowiczowi o zł. 2 gr. 8, Mateuszowi Zelewiczowi o r. sr. 11, Piotrowi Andruszkiewiczowi o zł. 2 gr. 28, Janowi Zubczewskiemu o r. ass. 20, Mazurkiewiczowi Gabryelowi o r. sr. 1, Janiszewskiemu muzykowi o zł. 3 gr. 12, Rochowi Mońkiewiczowi o r. sr. 2, Tomaszowi Jacynie o r. sr. 1 kop. 89, Franciszkowi Mackiewiczowi o zł. 2 gr. 24, Benedyktowi Piotrowskiemu o zł. 6, Alexandrowi Korsakowi o zł. 3 gr. 10, Kazimierzowi Kamińskiemu o zł. 5 gr. 3, Piotrowi Mniszkowi o zł. 3 gr. 19, Józefowi Podwysockiemu o r. sr. 2, Felicyanowi Rymkiewiczowi o r. sr. 13 kop. 16, Filipowi Zacharko o zł. 18 gr. 26, tudzież Karolinie Walentynowiczowey Chorążyney w ass. opieki matce Katarzynie z Walentynowiczów i voto Bobiatyńskiey ad praesens Gorskiey Marszałkowey i Karolinie z Walentynowiczów Siesickiey w ass. mężów córkom, stosownie do wyniesionego pozwu pod r. 1833 junii 3 d. o r. sr. 41 zł. 3 gr. 20. Pozew przed Sąd Powiatowy Wileński na Kadencyą Junijową lub po niey następną z powództwa Ur. Józefata Rymkiewicza b. Woźnego Ptu Wileńskiego przy odwołaniu się do dowodow u Sądu złożyć się mających wynosi się w Prośbach o utwierdzenie dowodow i mocą onych o sądzenie kwot powyżey poszczególnionych żałł. zawinionych sub paenis, lub w razie niestawania z wolnym zajęciem ruchomości, wszelkiego majątku i osob obżał. do usatysfakcyonowania w zupełności, o bliższość do dowodu i odwodu juramentowego o powrót wydatkow prawnych i oto co czasu sprawy w obszerności proszoném i dowiedzionym będzie S. Z. M. (863)

---

3 Po kilkakrotném zgłoszeniu się listowném i nieodbieraniu odpowiedzi od sukcessorów Nikodema Łukaszewicza, Chorążego b. woysk Polskich, umocowany ich zawiadamia, że dekretem Sądu Komissyi Radziwiłłowskiey 1833 r. miesiąca Januaryi 16 dnia zapadłym, w sprawie pomienionych sukcessorów z Jeneralną Prokuratoryą Massy Radziwiłłowskiey, wskazaną dla nich przysięgę odroczono przez rezolucyą teyże Komissyi w dniu 15. miesiąca apryla roku bieżącego zapisaną, do dnia 1 miesiąca augusta 1833 roku, w którym dniu ciż Panowie sukcessorowie stanąć przed Sądem Kommissyi dla wykonania Sądzonego Juramentu pod upadkiem rzeczy są obowiązani, jako po dwukrotnie daney już rejekcie. (862)

---

3. *Mohylewska Izba Powszechney Opieki wzywa przez niniejsze ogłoszenie życzących do kupienia oddanego na ewikcyą za uchybieniem terminu majątku, obywateli: Adama i żony jego, Antonelli Hołyńskich, Mścisławskiego Powiatu, we wsi Koskowie, 100 rewizyynych dusz, męzkiey płci, z całą ich siemienistością, własnością i należytościami, ocenionego 23,200 rubli, na terminy 20go, 23go i 26go dnia paździerñika terazniejszego roku.*

*Sekretarz Sawicki.* (834)

---

**DODATEK DRUGI**

DODATEK DRUGI DO GAZETY KURYERA LITEWSKIEGO N. 83.

*Wilno dnia 17 Lipca v. s. 1833 roku.*

# Kopia rezolucyi Kommissyi Naywyższą Wolą dla urządzenia interessów Xiążąt Radziwiłłow ustanowioney, w protokóle czynności ekonomicznych przy N. 20,871 w dacie niżey wyrażoney nastałey

*Roku Tysiąc Ośmset Trzydziestego Trzeciego Mca Julii dnia Jednastego.*

Kommissya dla urządzenia interessow Radziwiłłowskich Naywyżey ustanowiona, otrzymawszy na dniu 30 junii roku teraźnieyszego za N. 996, Imienny JEGO IMPERATORSKIEY MOŚCI rozkaz w Ukazie Rządzącego Senatu 22 junii tegoż roku objawiony, którym za prawidła dla Sądu teyże Kommissyi przepisano: 1mo, ponieważ Tabella szacunkowa dóbr Radziwiłłowskich w roku 1819 sporządzona, wzięta była za zasadę w przedstawieniach opieki potwierdzonych w 1828 r. przez Komitet PP. Ministrów; i ponieważ nietylko wierzyciele Książęcia Radziwiłła, ale też i Półkownik Graff Witgensztein, oraz Ordynat Książe Radziwiłł uznali ją za słuszną; przeto Kommissya obowiązaną będzie a). W szacowaniu tych dóbr trzymać się z naywiększą scisłością pomienioney w 1819 r. sporządzoney szacunkowey Tabelli. b). Te zaś własności, które nieweszły do tey Tabelli oceniać według prawideł jakie służyły za zasadę do sporządzenia rzeczoney Tabelli, a na niewzmiankowane w tych prawidłach przedmioty, naznaczać cenę takim sposobem jaki używa się w ogólności przy detaxacyi własności przez Sądy Exdywizorskie. 2do: Dla zbliżenia jak nayrychleyszey satysfakcyi tym niezaprzeczonym wierzycielom, którym odjęte zastawy z uwagi, z jedney strony na dostateczność dóbr Massy Radziwiłłowskiey ku zaspokojeniu wszystkich długow, a z drugiey strony na zgodzenie się Grafa Witgensteina, włożyć obowiązek na Kommissyą a), ażeby pretensye zastawne już uznane ze strony Grafa Witgensteina za słuszne, równie jak i te, które on następnie przyzna, albo które przez wyroki Kommissyi moc prawną otrzymają, zaspokojone były tak w kapitałach jak i w procentach przez wydział dóbr w przeciągu jednego roku, z zachowaniem wydanych dotąd Ukazow w interessach Radziwiłłowskiey Massy. Dla wprowadzenia w exekucyą takowey satysfakcyi z uniknieniem szachownic w dobrach które mają pozostać, Kommissya powinna niezwłócznie zapotrzebować od Massy taką ilość dóbr, jaka podług ceny w Tabelli oznaczoney odpowiadać będzie summie ogólney należącey się do satysfakcyi rzeczonym niekwestyonowanym wierzycielom; b) Jeżeli którzy z niekwestyonowanych wierzycieli zastawnych nieotrzymają tym sposobem satysfakcyi w przeciągu roku, takim po upłynieniu roku z dochodow pobieranych z dóbr oddanych na exdywizyą, płacić procenta, zachowując w używaniu tych dochodow następującą koley: 1ód stosownie do postanowienia Komitetu Ministrów 1828 roku załatwiać z tych dochodow wydatki na utrzymanie Sądu Kommissyi, na oddział prawny Prokuratoryi, na opłacenie dochodow duchownych, na opłacenie procentow od summ duchownych i szkolnych, na dopłatę należących jeszcze od Księcia Dominika Radziwiłła, sługom i rzemieślnikom zawinień, i 2re z summ pozostających od tych rozchodow płacić procenta według pierwszeństwa długow, naprzód zastawnych, a potém i innym wierzycielom mającym pretensye niekwestyonowane, celem uniknienia wzrostu procentow. 3tio. Z uwagi na skargi stron obudwóch, i dostrzeganą w czynnościach Kommissyi przewłokę, z liczby teraźnieyszych jey Członków, zostawić tylko czterech, i dla tego poruczyć Wileńskiemu Wojennemu Gubernatorowi, aby według zdania swojego przedstawił na Naywyższe potwierdzenie tych z pomiędzy Członkow, którzy dla tego będą naypożytecznieyszemi, resztę zaś uwolnić. Dla uzupełnienia zaś postanowioney liczby Członków Kommissyi, dozwolić z jedney strony Grafowi Witgenstein, a z drugiey kzedytorom aby przedstawili po czterech kandydatow na Naywyższą uwagę za pośrednictwem Ministra Sprawiedliwości. W ogólności na jey posiedzeniach dla sądzenia wszelkiego rodzaju spraw, niewyłączając i już wprowadzonych, ma zasiadać naymniey trzech, a naywięcey pięciu Członków licząc w to i Prezesa; ponieważ komplet z trzech Członków według praw Rossyyskich i Litewskich we wszystkich juryzdykcyach za dostateczny jest uznany. W takim składzie włożyć na tęż Kommissyą obowiązek, ukończyć powierzone jey interessa w ciągu trzech lat, poczém cały czas znaydowania się w Kommissyi Członków i Urzędników Kancellaryi, niezostających w służbie koronney, policzony będzie za służbę istotną; a

dla ogólnego przestrzegania w Kommissyi prawnego porządku, przeznaczy Minister Sprawiedliwości Prokurora, z pensyą Członka Kommissyi, ograniczając obowiązki jego do pilnowania regularności ogólnych tylko rozporządzeń Kommissyi i pilnowania ustanowionych przez prawo prawideł pod tym warunkiem, aby on pod żadnym względem niewtrącał się w interessa processowe, ostateczney decyzyi Kommissyi zostawione. 4to: Dla odwrócenia postrzeganey w czynnościach Kommissyi Radziwiłłowskiey przewłóki, na którą żalą się i kredytorowie i Graf Witgenstein, przepisać, aby Kommissya w przewodzie i decydowaniu spraw poruczonych jey rozpatrzeniu, trzymała się prawideł ogólnych przyjętych w Sądach Exdywizorskich. 5to: Ponieważ Ukazem 25 augusta 1817 roku dozwolono opiece Radziwiłłowskiey w razie niesprawiedliwości dekretow Kommissyi, donosić o nich NAYJAŚNIEYSZEMU PANU, a Kommissyi przepisano zatrzymywać skutki tych dekretow; żeby zatém i te sprawy mogły rychley doścignąć sprawiedliwego końca, włożyć obowiązek na Grafa Witgenstein, aby on w przeciągu sześciu miesięcy od objawienia, postarał się przez układy dobrowolne, pokończyć te wszystkie interessa, w których ze strony opieki zaniesione zostały przeciwko dekretom Kommissyi protestacye, i w których wstrzymane zostały skutki tych dekretow, albo żeby w Kommissyi Radziwiłłowskiey złożył formalne w tey mierze skargi, a to tak, że jeśli po upłynieniu rzeczonego terminu, sprawy te, przez układ dobrowolny z Grafem Witgensteinem, ukończone niebędą, lub skargi na dekreta Kommissyi zaniesioné niezostaną, wtedy Graf Witgenstein straci już prawo na zaniesienie takowey skargi i zapadły w Kommissyi dekret otrzyma zupełną moc prawną. Jeżeli zaś skargi w terminie podane będą, wtenczas Kommissya Radziwiłłowska obowiązaną będzie sprawy, do których się te skargi odnoszą przenieść do Rządzącego Senatu, uwiadamiając o tém strony. Wszakże aby te interessa niezatrzymywały ostatecznego podziału dóbr Massy, dozwolić Kommissyi uskutecznić ten podział stosownie do całey ilości pretensyy dekretami jey potwierdzonych, pod tym jednakże warunkiem aby części dóbr, które wydzielone zostaną za summy zaprzeczone, do ostateczney decyzyi spraw w Rządzącym Senacie, oddane były w rząd mieyscowym Dworzańskim Opiekom, jeżeli ten, na czyją korzyść sprawa rozsądzona, nieprzedstawi dostateczney ewikcyi, za złożeniem którey takie majątki w jego zarząd oddawać. A że czynnoście Kommissyi zawierają się nietylko w rozsądzaniu spraw o dziedzictwach uległych appellacyi, i spraw o długi, w których appellacyi nie ma, lecz prócz tego w ogólnych rozporządzeniach, co do przedmiotow jey zatrudnień; tedy odtąd na przyszłość, dla wszystkich stron, zostawić prawo na takie ogólne rozporządzenia Kommissyi jedynie w takich tylko zdarzeniach, kiedy te będą przeciwne wydanym dla niey prawidłom, zanosić przez posrzednictwo Kommissyi prośb naypoddannieysze skargi, nie poźniey atoli jak w terminie 6cio miesięcznym, licząc od dnia w którym te rozporządzenia zapadły, Kommissya zaś prośb jeżeli znaydzie takie skargi zasługującemi na uwagę, ma prosić N a y w y ż s z e g o pozwolenia o rozpatrzenie ich w Rządzącym Senacie, na te zaś rozporządzenia które do tey pory zapadły, wbrew Ukazom na interessa Radziwiłłowskie wydanym, liczyć oznaczony termin od czasu wydania tych prawideł. 6to: Ponieważ w N a y w y ż e y potwierdzoney Opinii Komitetu Ministrów 1828 potwierdzono: „ razem z objawieniem przez opiekę Exdywizyi, Kommissya Radziwiłłowska zaymie pod swo„ją wiedzę wszystkie dobra poddane pod Exdywizyą, i do jey ukończenia przez posrzednictwo ustano„wioney od opieki Prokuratoryi i za wiadomością kredytorow będzie wybierać z tych dóbr dochody”; przeto zalecić Kommissyi, aby ta i nadal dostarczała Komitetowi kredytorow zupełne wiadomości o dobrach odjętych zastawnikom i o użyciu dochodów z tych i innych dóbr według teyże opinii na Exdywizyą oddanych i w wiedzy jey zostających. 7mo: Przez to rozporządzenie, oraz przez exystujące już ustawy, rozstrzygają się i wszystkie inne punkta skarg przez kredytorów zaniesionych, tak, że osoby mogące mieć prawną przyczynę do skarg, równą z Grafem Witgenszteinem będą miały możność korzystać z zostawionych srzodkow obrony praw swoich. 8vo: Zresztą gdyby mimo to wszystko w toku interessów Kommissyi, a mianowicie w sporach Granicznych, znalazły się jakie przeszkody, mogące się roztrzygnąć tylko przez władzę N a y w y ż s z ą, tedy dozwala się Kommissyi przez Prezydującego wchodzić o tém z naypoddannieyszemi przedstawieniami przez posrzednictwo Ministra Sprawiedliwości. 9no: Urząd vice-Prezydenta w Radziwiłłowskiey Kommissyi odmienić, a włożyć obowiązki jego w razie potrzeby, na starszego po Prezydującym Członka. 10mo: Juryzdykcyą Kommissyi przy samém przystąpieniu do rozdziału dóbr przenieść tam, gdzie znaydu-je się większa ilość dóbr na Exdywizyą oddanych, jeśli przy wykonaniu tego niezaydą jakiekol-

wiek mieyscowe przeszkody. Dla wypełnienia tegoż Ukazu i dla pośpiechu w czynnościach sądowych postanawia. 1mo: Nieprzerywając tymczasem biegu spraw w kontynuacyi będących i dalszych z kolei teraźnieyszych regestrow przypadających, naznaczyć sześciomiesięczny od ogłoszenia tegoż postanowienia termin, do upłynienia którego *a.* Wezwać wszystkich wierzycieli zastawnych, którzy jeszcze nieotrzymali ostateczną moc mających układow lub dekretów, iżby w przeciągu tego czasu wchodzili w ugodliwe z Massą umowy względem obliczenia i zrealizowania swych należytości, a nawet zyskania za one satysfakcyi *b.* Z upływem tegoż terminu Prokuratorya obowiązana będzie przedstawić do Kommissyi wiadomość o należnościach tychże zastawnikow niezaprzeczonych i ugodliwemi rachunkami przyznanych, oraz o nastąpionych względem wymiaru za one satysfakcyi układach, ażeby tym ostatnim z wyroku Sądowego nadadź moc ostateczną, a pierwszym przez wydział w zakreślonym terminie ziemi, dopełnić zadosyć uczynienie Kommissya była w możności, i dla tego *c.* Prokuratorya w oznaczonym czasie przedstawi Kommissyi ilość dóbr wartością swoją wyrównywającą niekwestyonowanym długom zastawnym, mając wzgląd, aby dobra takowe były z liczby mogących przeyśdź w obce ręce z uniknieniem szachownic, które w Massie pozostać mają— Nadto, aby Kommissya była w stanie, tak w tym razie, jako i przy ogólney kredytorom satysfakcyi, sprawdzić ocenkę przedmiotow do Tabelli szacunkowey niewchodzących, Prokuratorya nieomieszka rozporządzić się wcześnie, tak, aby mogła w przyzwoitym czasie przedstawić Kommissyi mappy, summaryusze, i urzędowe inwentarze dóbr, które przez Kommissyą na rozdział między wierzyciele użyte zostaną. 2do: Kommissya obowiązana Ukazem w ciągu roku domierzyć satysfakcyą zastawnikom nieprzeczonym, a w trzech leciech zlikwidować należytoście wszystkich innych wierzycieli, takowe przez rozdział ziemi zaspokoić, i wszystkie inne w ogólności sprawy, a tém samém i w przedmiotach windykacyi funduszow Massy rozsądzić, i w tém prawideł w Exdywizorskich Sądach przyjętych trzymać się, postępować będzie podług następnych zasad: *a.* Gdy w Sądach Exdywizorskich jeden tylko protokół czyli rejestr Sądowy zwykł się utrzymywać, w Sądzie zaś ninieyszym ze względu na wielość, rozmaitość i ważność interessow, takowy musi mieć pewny podział, zwłaszcza, że Ukazem ostatnim między wierzycielami zastawnemi nieprzeczonemi, a dalszemi wszystkiemi co do czasu zaspokojenia ich wskazana jest klassyfikacya, będzie więc w Kommissyi jeden rejestr Sądowy składający się ze trzech działow; *do pierwszego*, zastawnicy uznani i niekwestyonowani; *do drugiego*, zastawnicy zaprzeczeni, oraz wszyscy wierzyciele ręczni i pretensorowie summowni; *do trzeciego*, Wszystkie inne sprawy należeć będą— A tak po sformowaniu tego rejestru, i gdy tenże wzięty będzie do wołania, reiestra dotąd exystujące zostaną zamknięte. *b.* Tak Prokuratorya jak i wszystkie inne generalnie powodowe i pozwane strony powołane wraz będą, aby wcześnie przed upływem oznaczonego czasu zapisy swoje z byłych dotąd rejestrow, do nowego teraz ustanawiającego się i właściwych działow, z wyrażeniem treści interessu, bez nowych zapozwów (jeśliby w tém konieczna niezachodziła potrzeba) przeniosły. *c.* Tak przeniesione do jednego rejestru sprawy, po upłynieniu naznaczonego terminu — naprzód działu pierwszego, po ułatwieniu zaś onych działu drugiego; koleją wołane i sądzone na zwyczaynych posiedzeniach będą. Sprawy zaś działu trzeciego na sessyach rannych (wtenczas gdy pierwszemi dla jakich przyczyn zaymować się nie będzie można) lub na sessyach poobiednich słuchane i rozbierane będą. *d.* Podług teraźnieyszego Ukazu trzymając się porządku na exdywizyach zaprowadzonego, w sprawach rozbiorowi Kommissyi poruczonych, kondemnaty zgoła nie będą mieć mieysca, lecz po dostateczném każdego interessu przez strony stawające wyjaśnieniu, ostateczna decyzya ma następować, bez względu na czyjąkolwiek niestanność. *e.* Uznane dotąd dyllacye, adcytacye, i akta mają być spełnione, podług zapadłych wyrokow, w których zaś interessach być potrzebne i z natury rzeczy wypadać mogą, a przeznaczone jeszcze nie są, o tych obowiązane będą wszystkie interessowane strony, w przeciągu zakreślonego powyżey czasu przedstawić żądanie swoje w notach do Kommissyi pod utratą prawa przynoszenia potém tychże żądań po upływie zamierzonego terminu i to Sąd jednoczasowie lub poszczególnie jak tego widzieć będzie potrzebę rozstrzygnie, strony zaś przychodząc z tém do Sądu, słuszność wnioskow, i konieczną potrzebę mieć powinne na względzie, albowiem za próżne czasu zajęcie i przyczynienie niepotrzebnych kosztow będą odpowiedzialne. *f.* Ze względu na wielość i ważność interessow, ażeby w zmianach osób komplet sądowy składać powinnych, uniknąć w zaferowaniu jednoczasowie jednego ze wszystkiemi wierzycielami i pretensorami wyroku i potrzeby powtarzanie głosow, przy takich zmianach nieuchron-

ney, przeto głosy mogą się odbywać kategorycznie; Sąd w jedney dając czas do odpowiedzi i to adnotując przy Aktoracie, może brać przed się do słuchania drugą z porządku sprawę, a w którey objaśnienia kompletnie złożone zostaną, lub niestanność zdeklarowana będzie, Sąd wraz do decyzyi przystąpiwszy, takową do Sentencyonarza za podpisem Członkow komplet składających, zapisze. *g.* Z tak zapisywanych poszczególnie do Sentencyonarza kategoryy, naprzód z zastawnikami nieprzeczonemi naydaley w ciągu roku, a następnie ze wszystkiemi innemi wierzycielami i pretensorami, dwa dekreta z Sentencyonarza poosobne, tak co do likwidacyi jako i satysfakcyi, uformowane i ogłoszone będą, i takie dekreta jako skutek gotowych w Sentencyonarzu zapisanych i podpisanych decyzyy, ma prawo i obowiązany będzie podpisać i ogłosić komplet z osób w czasie ogłoszenia na posiedzeniu obecnych, choćby niektóre z nich do ferowania decyzyy w Sentencyonarzu nie należały — a sprawy działu trzeciego, jako różne i w związku z sobą niebędące, poosobno przewodzone, słuchane i decydowane będą, i w nich wyroki poszczególnie ogłaszane bydź mają, z zachowaniem wreszcie powyższych prawideł. *h.* Stosownie do powyższego urządzenia, i żeby niemieszać spraw, Sentencyonarz, równie jak i rejestr, mieć będzie trzy działy, podług opisanego wyżey rodzaju interessow. *i.* Żeby nikt niebył narażony na straty z niewiadomości wynikające, gdy z jedney strony wszystkie już sprawy jako w Kommissyi na poczęte interessowanym osobom są wiadome, z drugiey gdy podług zaprowadzonego w Exdywizyach porządku, strony przez edyktalne cytacye, awizacye i ogłoszenia są wzywane; przeto tak Ukaza teraźnieyszy jako i ninieysze postanowienie, natychmiast przez Gazety krajowe i zagraniczne ogłoszone będą, a zarazem Prokuratorya zostanie obowiązana wynieść natychmiast i w Gazetach umieścić edyktalne po kredytorow i pretensorow, i dalsze wszystkie strony zapozwy, tak w rzeczy przyjęcia oblikwitacyi i satysfakcyi, jako też odpowiedzi na stosunki Massy, a nakoniec gdy wpisy przeniesione zostaną i nowy ich rejestr uformowany będzie, Kommissya takowy przez druk przy Gazetach załączyć się powinny, do powszechney podać wiadomości nieomieszka. *k.* Kommissya wezwie tak JW. Hrabiego Witgenstein, jako i Komitet wierzycieli Radziwiłłowskich do wypełnienia dalszych punktow Ukazu w tém co od nich zależy. *l.* Naostatek Kommissya kończąc działanie swoje na wszelkie stosunki i pretensye do Massy Radziwiłłowskiey w terminie przez N a y w y ż e y konfirmowaną Organizacyą oznaczonym w Kommissyi nie objawione i niepoparte, ogólną jak się w endywizyach czynić zwykło ammissyą i wieczny upadek deklarując, pozostałe od dopełnioney wierzycielom satysfakcyi, dobra i fundusze Massy za swobodne i wolne od dalszey odpowiedzi uzna i ogłosi. O ninieyszém zaś rozporządzeniu natychmiast komu należy donieść, i Rządzącemu Senatowi odraportować. Protokół podpisali Urzędnicy komplet składający: Senator i Prezydent Józef Du Hamel — Antoni Łappa — Piotr Szwykowski — Mikołay Abramowicz — Eustachy Zabiełło — Jan Sylwestrowicz Kommissarze.

*Za zgodność z Protokułem świadczę Ludwik Czernichowski Sekretarz.* (875)

DODATEK TRZECI

# DODATEK TRZECI DO GAZETY KURYERA LITEWSKIEGO N. 83.

*Wilno dnia 17 Lipca v. s. 1833 roku.*


1. *Od Wileńskiego Gubernialnego Rządu. Dla uskutecznienia postanowionych od Dworzan Oszmiańskiego Powiatu Kazimierza Jankowskiego i Jana Bogusławskiego, skarbowych uzyskań, za zrabowane podczas byłego buntu w Oszmiańskim Prowiantskim magazynie produkta, Rząd ten postanowił przedadź z publicznych targow, położone w m. Oszmianie domy, ocenione: Jankowskiego jeden z przybudowaniami 254 i Bogusławskiego dwa, 640 rubli assygnacyami, należące: do pierwszego z nich w trzeciey części, a do drugiego dwa domy w połowie; a zatém życzący kupić te części domow, zechcą przybydź do tego Rządu, dla targu na dzień 4 następującego miesiąca sierpnia i na przetarg we trzy dni po tym targu. Lipca 13 dnia 1833 roku.*

*Assesor Józef Szulc.*
*Sekretarz Kowalenok.*
*Naczelnik Stołu Romuald Czarnocki.* (874)

---

1 Sąd Kommissyi, Naywyższą Wolą dla urządzenia interessow Radziwiłłowskich ustanowiony, z powodu, że w Massie Radziwiłłowskiey znaczna jest liczba nałożonych aresztow na fundusze różnych osob w teyże Massie znaydujące się, a interessa Massy, skutkiem Naywyższych rozporządzeń, rychło kończone bydź muszą, przez rezolucyą dnia 7 lipca teraznieyszego 1833 roku nastałą, udeterminował: że powodem takowych aresztow na fundusze Kredytorow Radziwiłłowskich w Massie będące, satysfakcya tymże Kredytorom tamowaną bydź nie może, gdyż poszukujący w Massie za aresztami u swoich Debitorów należności, jeżeli te we właściwym Sądzie udowodnią, na odebraney przez nich z Massy satysfakcyi, one zyskiwać mogą — a to tém bardziey, iż wszystkie zawierane tranzakta, przez które satysfakcya Kredytorom Massy dopełnia się, przechodząc przez Akta Sądu ninieyszey Kommissyi stawią aresztujących w możności, samym lub przez swych Plenipotentów dostatecznego informowania się, jaką ich debitor przyjął z Massy satysfakcyą, i w każdym czasie odpowiednio ku temu działać; z tém wszakże, iż wrazie wypłat gotowemi pieniędzmi, Prokuratorya Massy za oświadczonemi aresztami, bespieczeństwa teyże Massy pilnować jest obowiązaną. O czém interessowane strony ninieyszém zawiadamiają się. Wilno dnia 14 lipca 1833 roku.

Ludwik Czernichowski Sekretarz. (876)

---

## ОБЪЯВЛЕНІЕ.

1. Отъ Кіевской Ликвидаціонной Коммиссіи объявляется: что сверхъ конфискованнихъ по Кіевской Губерніи имѣній мятежниковъ, о которыхъ объявленіе сей Коммиссіи припечатано уже въ Декабрѣ минувшаго 1832 года, въ Сенатскихъ прибавленіяхъ къ Московскимъ вѣдомостямъ 3. въ N. 97, въ С. Петербургскихъ 11 и 14 въ N. 6, 7 и 9, и въ прибавленіи къ Газетѣ Литовскаго Курьера 12 числъ въ N. 147, 148 и 149, а также въ Варшавской Газетѣ называемой Dziennik Powszechny, 3 Марта сего года въ N. 60, вновь конфискованы по конфирмаціи Г. Главнокомандующаго 1-ю Арміею Генералъ-Фельдмаршала Князя Сакена, имѣнія мятежниковъ: Каетана Высоцкаго и Матвѣя Трембицкаго, состоящія Кіевской Губерніи, Таращанскаго Уѣзда въ селеніи Клюкахъ, перваго изъ 5, а послѣдняго изъ 10-ти душъ крестьянъ; по чему кредиторы и должники сихъ мятежниковъ, а такъ же имѣющія какія либо къ имѣніямъ ихъ притязанія, одолжаются на точномъ основаніи помянутаго объявленія сей Коммиссіи, предъявитъ претензіи свои, а кому слѣдуетъ и явиться въ Коммиссію сію съ платежемъ долговыхъ суммъ, въ опредѣленныя сроки. 1833 года Іюня 24-го дня.

Секретарь Пинабель.

## OGŁOSZENIE.

1. Od Kijowskiey Likwidacyyney Kommissyi ogłasza się: iż oprócz konfiskowanych w Kijowskiey Gubernii majątkow buntownikow, o których ogłoszenie tey Kommissyi wydrukowane już w Grudniu przeszłego 1832 roku, w Senatskich dodatkach do Gazet Moskiewskich 3go w N. 97, w S. Petersburskich 11 i 14 w N. 6, 7 i 9, i w dodatku do gazety Kuryera Litewskiego dnia 12 w N. 147, 148 i 149, tudzież w Warszawskiey gazecie nazwaney Dziennik Powszechny, 3 Marca teraźnieyszego roku w N. 60; na nowo skonfiskowane zostały, podług konfirmacyi Pana Głównodowodzącego 1szą Armią Jenerał-Feldmarszałka Xięcia Sackena, majątki buntownikow: Kajetana *Wysockiego* i Mateusza *Tębickiego*, położone Kijowskiey Gubernii, Taraszczańskiego Powiatu we wsi Klukach, pierwszego z 5ciu, a ostatniego z 10ciu dusz włościan; zaczém kredytorowie i dłużnicy tych buntownikow, tudzież mający jakiekolwiek do majątkow ich pretensye, obowiązani są, na istotney osnowie pomienionego ogłoszenia tey Kommissyi, objawić swoje pretensye, a komu należy, i przybydź do tey Kommissyi z opłatą długowych summ, na postanowione prawem termina. 1833 roku Czerwca 24 dnia.

Sekretarz Pinabel.

## BEKANNTMACHUNG.

1. Von der Kievschen Liquidations-Commission wird bekannt gemacht: daß außer den im Kievschen Gouvernement confiszirten Insurgenten-Güter, über welche eine Bekanntmachung dieser Commission bereits im Dezember Monat, voriges 1832 Jahres, in den Zeitungen abgedruckt worden ist, und namentlich in den Senats-Beilagen zu den Moskauischen Zeitungen den 3 im N. 97, in den St. Petersburgischen den 11 und 14 im N. 6, 7 und 9, und in der Beilage zum Litthauischen Courriere den 12 im N. 147, 148 und 149, wie auch in der Warschauischen Zeitung, betittelt: Dziennik Powszechny, den 3 Märtz Monat dieses Jahres im N. 60 sind aufs Neur confiszirt worden, nach der Bestätigung des Herrn Oberbefehlshaber der 1 Armee Sr. Durchlaucht General-Feldmarschall Fürsten Sacken, die Insurgenten-Güter: des Kajetan Wysozki und Mattias Trembizki, im Kievschen Gouvernement, Taraschczanischen Kreise, im Dorfe Kluki gelegen des ersteren aus 5 und des letzteren aus 10 Seelen Bauern bestehend; wesbalb werden die HH. Creditoren und Schuldner dieser Insurgenten, wie auch alle diejenigen, welche irgend eine Forderung zu ihren Gütern zu haben glauben, hiemit verpflichtet, auf dem gesetzmäßigen Grund der erwähnten Bekanntmachung, dieser Commission ihre Forderungen vorzuzeigen und wem es sich gebühret, mit der Zahlungen der Schuld-Summen bei der hiesigen Commission in den festgesetzten Terminen zu erscheinen. Im Jahr 1833 den 24 Junii.

Sekretär Pinabel. (869)

---

1 Niżey podpisana ma zamiar przyjąć do siebie z początkiem bieżącego roku Szkolnego na stół i stancyą dwie lub trzy Panienki, któreby obok starannego domowego wychowania, pobierały wraz z jey córkami, pod jey dozorem i troskliwością macierzyńską wszelkie nauki klassyczne i językowe od pierwszych metrów. O dalsze warunki dowiedzieć się można u niéy w Wilnie przy ulicy Sawicz w domu JW. Podbipięty na dole, gdzie oraz znayduje się Bibli-

oteka książek Polskich do czytania za abonamentem i w rozmaitych materyach dzieła do zbycia za cenę bardzo małą. Są jeszcze książki do zbycia ułożone dla użytku młodzi przez ś.p. S. J. Borodzicza b. Professora także za cenę zniżoną jako to:

1. *Rysy charakterystyczne złego wychowania etc. etc., po francuzku i po polsku 8vo zamiast kop. 60 kop. 30.*
2. *Tabella grammatyczna czasowań francuzkich i t. d. zamiast kop. 12½ kop. 7½.*
3. Grammatyka polska dla początkujących obojey płci 8vo zamiast kop. 30 kop. 15.

Rozprawa ortograficzna przeciwko przesadzonemu *j* na mieyscu *y*, 8vo zamiast kop. 20 kop. 10. M. Borodziczowa wdowa. (877)

---

1 Sąd powiatowy Wileń. wszystkie interessowane strony uwiadamia, że sprawa konkursowa W. Stanisława Drozdowicza b. Assessora Sądu Ziem. Wileń., z jego oyca wierzycielami, w Sądzie niniejszym osnowana, do przygotowania Głosow Replikowych na sprawie zastanowiona, nie odmiennie dnia 18 julii teraźn. roku przywołaną do kontynuacyi zostanie; aby więc wszyscy kredytorowie i pretensorowie, w dniu wyrażonym do Sądu niniejszego ze wszelką gotowością jawili się ostrzega.

Assesor Jan Pisanka.
Assesor Cezary Wiłeyko.
Assesor Jan Czyż.
Regent Edward Woynicki. (866)

---

2. Sąd Exdywizorski nad majętnością Bogusławowem, dziedzictwem W. Joachima Przeciszewskiego, Chorążego Pttu Lepelskiego remissą Sądu Cywilnego Witebskiego przeznaczony, zjechawszy się w komplecie w dniu 2 junii, czynność swoją rozpoczął, i ułatwiwszy wszelkie przystępy do ostatecznego rozliczenia dziedzica z kredytorami, powtórny i ostateczny zjazd swóy na dzień 4 msca 7bra teraźnieyszego 1833 roku zadeterminował. Zawiadamia przeto osób do tey Exdywizyi interessowanych, i obowiązuje, iżby na dzień oznaczony z swojemi dopominkami do sądu naszego stawali, albowiem na nieprzybyłych, skutkow remissy i amissyą ogłosi. 1833 junii 4 dnia.

Jan Suszyński Prezydujący Exdywizor.
Józef Łapicki Exdywizor.
Stanisław Kublicki Exdywizor. (870)

---

2 Warunkow dokumentu Konwencyyno-Kwitacyynego w 1825 oktobra 13 zawartego i w Ziemstwie Rossieńskiém przyznanego, Urodzony Andrzey Sztark Aptekarz Kieydański niedotrzymując, sukcessorów zeszłego Daniela Farenholtza, przed Sąd powiatowy Kowieński, gdzie ani sam, ani ciż sukcessorowie possesyi niemają, zapozwał; wspomnione warunki takowego dokumentu, przez lat ośm zostające w exekucyi, objawiając za narzut, dał powod Urodzonym Jakóbowi i Annie Juliannie z Farenholtzow Zanderom, i Danielowi Edelowi, przed Sąd powiatowy właściwy Rosieński siebie wypozwać. Do jakowey rozprawy iżby dalsi konsukcessorowie zeszłego Farenholtza, jakoto: X. Edward i Anna z Sztarkow Sakkowie, Frydrych i Barbara z Edelow Brandeburgowie Aptekarzowie Mohilewscy, Augustyn i Andrzey bracia rodzeni Janowiczowie Sztarkowie, Jan i Piotr także bracia Jachimowiczowie, jako wspólnie do tegoż interessu należący, i pozwami zajęci, jednoczasowie wszyscy na kadencyą juniową 1833 roku w Sądzie powiatowym Rosieńskim stawali, z powodu pomieszkania ich w różnych guberniach, przez niniejsze ogłoszenie, trzykrotnie w Gazecie Kuryéra Litewskiego zamieszczające się, zawiadamiając, takowe jeden z aktorów podpisuję.

Daniel Edell Aptekarz Rosieński.
Assesor Sądu Powiat. Rosień. Jan Dowgird.
Regent Antoni Minołgański Ciszkiewicz.

Печатать дозволяю въ Газетѣ Курьера Литовскаго въ должности Полицмейстера Прокудинъ Горски. (872)

---

2. Od Bessarabskiego Obwodowego Rządu niniejszém ogłasza się, iż w Bessarabskim Obwodzie wzięci za nieokazanie na piśmie świadectw dway ludzie *Sidor* i *Todor Czumaczenki*, oddani pod sąd za pokuszenie się do ucieczki od przeprowadzających, przyczynienie jednemu z nich silnych uderzeń, za włoczęgę i fałszywe nazwanie się Izmailskiemi mieszkańcami; przymiotów następnych: pierwszy Sidor, wzrostu 2 arsz. 5 wiersz., włosy na głowie ciemnoruse, brwiach, wąsach i brodzie ruse, twarzy okrągłey, i nieco, oczy szare, nos i gęba mierne; naprzeciw lewego oka od ucha malenki szram od czyra i drugi Teodor: wzrostu 2 arsz. 5 wiersz., włosy na głowie, brwiach, wąsach i brodzie ciemnoruse, twarz podługowata, śniada, oczy szare nos wielki, na prawey szczęce od czyra malenki szram; Sidor wieku lat 56, a Todor 30. Czerwca 23 dnia 1833 roku.

Za Sowietnika Załozny.
Sekretarz Dżumiński. (859)

---

2. Od Bessarabskiego Obwodowego Rządu niniejszém ogłasza się, iż w Bessarabskim Obwodzie wzięty za nieokazanie na piśmie świadectwa człowiek *Siemien Prokopeńko*, osądzony za włoczęgę i fałszywe o sobie powiadanie, na zesłanie do Syberyi na osiedlenie; przymiotów następnych: wzrostu 2 arsz. 4½ wiersz., włosy na głowie i brwiach ciemnoruse, na wąsach i brodzie światłoruse, oczy szare, nos i gęba mierne, twarzy okrągłey, czystey, podbrodek goli, wieku lat 40. Czerwca 23 dnia 1833 roku.

Za Sowietnika Załozny.
Sekretarz Dżumiński. (858)

---

2. Od Bessarabskiego Obwodowego Rządu niniejszém ogłasza się, iż w Bessarabskim Obwodzie, wzięty za nieokazanie na piśmie świadectwa człowiek *Herasim Backow*, oddany pod sąd za włoczęgę i fałszywe o sobie powiadanie; przymiotów następnych: wzrostu 2 arsz. 3½ wiersz., włosy na głowie wąsach i brodzie czarne, oczy światłokare, nos i gęba mierne, twarzy czarniawey, na lewey szczęce blisko nosa, malenka rodzima brodawka, wieku lat 23. Czerwca 20 dnia 1833 roku.

Za Sowietnika Załozny.
Sekretarz Dżumiński. (857)

---

*Drukarnia A. Marcinowskiego.*
Dozwala się drukować. Wilno. 1833. d. 17 Lipca.
Cenzor Leon Borowski.